

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA.

XIV. letnik.

Marec.

3. št. 1908.

SKOZI ENGADIN. (Dalje.)

JANKO MLAKAR.

3. V Pontresino.

Precej dolgo sem se solnčil na skali, naposled sem se pa moral vendarle posloviti od krasnega počivališča. Obrnil sem hrbet širji domovini in se odpravil v Švico naprej. Čez par strmih snežišč sem se urno pripeljal v Tuoi. Meni je ta dolina zlasti zato ugajala, ker je tako kratka. V dobrih dveh urah jo prehodiš. Sicer je pa tudi v drugem oziru jako prijetna. Človek res ne ve, bi li gledal kristalnočiste valove potočka, ki se vije liki srebrn trak skozi zelene pašnike, ali gorske velikane, ki gledajo od vseh strani v dolino. Da tudi godbe ne manjka, skrbe čede lepo rejene živine, katerih zvonjenje ti prijetno gluši ušesa.

Pot ob bistri vodici je jako lepa in preide kmalu v precej dober kolovoz. Naredili ga pa niso za hribolazce, marveč za živino, ki hodi po njem na pašo. Švicarji so že namreč toliko napredovali, da ne delajo samo za turiste lepih potov, ampak tudi za živino. Priznati moramo tudi, da imajo res lepo govejo živino, vendar je še niso izučili, da bi se razumela na znamenja. Zato tudi pot skozi dolino Tuoi ni zaznamenovana. Ker pa Švicarji menda na nič drugega ne mislijo kakor na živino in turiste, zato ta dvojni vir svojega blagostanja tako zamenjavajo, da ne zaznamenujejo tudi tistih potov, ki so namenjeni za turiste. Morda mislijo, da se turisti ravno tako malo razumejo na znamenja kakor njih živina.

Čez planini Sott in Sura sem prišel v jako lep macesnov gozd. Pot se začne tu viti strmo navzdol, vendar sem še tuintam lahko presekala kak ovinek. Mimo slikovito ležečega mlina sem dospel na lepo cesto, ki drži na levo v precej visoko ležečo vas Ganarda. Jaz sem pa krenil naprej na desno proti dolini.

Prišel sem že v obljudene kraje, kajti celo pot sem srečaval s senom obložene vozove in mnogoštevilni delavci na strmih

travnikih so mi pričali, da je Engadin ravno sredi največje košnje. Hodil sem komaj dobre četrte ure od mlina in že sem zagledal pod seboj najkrasnejšo dolino vzhodne Švice.

Engadinska dolina (Vallis Eniatina) se razteza v dolžini kakih dvajsetih ur od jugozahoda proti severovzhodu. Oklepajo jo trije gorski hrbti: Silvrettski, Julierski in Berninski. Pretaka jo Ina, ki takoj pri izviru zajema vodo iz več jezer. Dolina je obdarovana z vsemi lepotami najlepših planinskih krajev. Zdi se turistu, da je prišel v kako razstavo lednikov, slapov, planin in jezer. V najbolj divje soteske, celo na lednike se lahko pripelješ s parom konj, ako pa plačaš, tudi v večvprežni kočiji. Ako si dobrih rok, postane ti tudi najnedostopnejša gora popolnoma dostopna. Če ni drugače, spravijo te vodniki kar v vrečo in te vlečejo gori.

Ako pa ljubiš pristno planinsko življenje in občuduješ rad v samotni gorske krasote, ne hodi v Engadin. Kajti tu je večkrat tudi ob lednikih tako vrvenje kakor po velikomestnih trgih. Odkar so namreč otvorili Albulsko železnico, se usipljejo v Engadin kar tisoči — seveda ljudi, pa tudi denarja. To se kaj dobro pozna tudi na engadinskih vaseh, ki večinoma zaslužijo, da bi uživale čast trgov, pa tudi mest. Hiše so večinoma zidane in jako lepe. Pritličnih je kaj malo. V njih pa gospodari ljudstvo, ki s svojim blagostanjem kaže, da promet tujcev dobro redi.

Prva engadinska vas, katero sem počastil s svojim obiskom, je bila Lavin. Ker leži 1439 *m* visoko, sem mislil, da me ne bo kuhala vročina. Toda motil sem se: zdelo se mi je, kakor bi bil stopil v kako peč. Engadin ima namreč posebno podnebje. Sicer pravijo, da je tam devet mesecev zima in tri mraz; toda to ni popolnoma resnično. Res se zgodi tuintam, da tudi po dolini zapade sneg celo v avgustu, a to so le izjeme. Kadar je v poletnih mesecih lepo vreme in ne pihajo mrzli vetrovi, je prav taka vročina kakor pri nas, dasi leže nekatere vasi do 1800 *m* visoko. Meja večnega snega se tu začinja šele 3000 *m* visoko. V višini 2200 *m* najdeš še prav lepe gozde. Tudi jaz se nisem mogel v Lavinu pritoževati zaradi mraza. Ker je bila pa ura šele štiri in nisem vedel kaj pametnega početi, sem jo mahnil kar naprej po lepi široki cesti v uro oddaljeno vas Sūs (1429 *m*) ali, kakor jo imenujejo domačini, Susch. V Engadinu stanujejo namreč Ladinci, ki so romanskega pokolenja. Žal, da so se že zelo ponemčili. Šele v najnovejšem času se jim je začela vzbujati narodna zavest in sedaj imajo že tudi časnik v svojem domačem jeziku. Ladinski pa sliši govoriti samo na cesti med vozniki in na travnikih med delavci. V hotelih prevladuje nemščina in drugi jeziki.

Nad Suschem leže znamenite razvaline. Pravljica nam pripoveduje, da je tam v močnem gradu nekdanj gospodaril jako vljuden grajščak. Vsakega popotnika je povabil v grad, mu odvzel vse skrbi za posvetno blago ter mu dal do smrti prosto stanovanje. Kadar pa ni bilo ravno popotnikov, je iste usluge izkazoval Suschencem. Ti pa so bili kaj nehvaležni. Enkrat so navalili na grad in spravili grajščaka v velike sitnosti, zmanjkalo mu je namreč žlic za toliko gostov. Prosil jih je, naj ga pustijo, da pojde v Chur ponje. Vaščani so mu rade volje dovolili. Ko je pa prišel skozi grajska vrata, so ga okrutneži umorili. Zato pa še dandanes noben ptič ne poje v grajskih razvalinah.

So li sedanji Suschenci kaj boljši od svojih očetov, ne vem, vsaj meni se ni zdelo prav varno v Suschu, ko sem videl tiste razvaline, v katerih ne poje noben ptič. Zato sem jo pobral še poldrugo uro naprej v Zernez, kamor sem došel ravno v večernem hladu. Hodil sem namreč jako zložno ter se oziral na vse strani, da bi iztaknil kaj znamenitega, kar bi se dalo čedno popisati, toda razen Piza Linarda (3416 m), najvišjega vrha Silvrette, nisem ničesar opazil. V Zernezu sem se zatekel v gostilno Filii. Prišel sem v pristno engadinsko hišo, na kateri se vidi jako dobro stari slog Ladincev. Hiše so navadno večnastropne in imajo bolj majhna okna. Spodaj je velikanska veža, ki služi tudi za shrambo voz, poljskega orodja in druge ropotije. Tudi v vsakem nadstropju so navadno veže iste velikosti. Sobe so običajno obite z lepim lesom ter v njih postavljene velikanske peči.

Drugo jutro sem bil ob šestih že zopet na cesti. Najraje bi se bil peljal s pošto, ki je v Švici kaj udobna. A kaj, ko ne vozi takrat, kadar bi človek hotel! Iz voznega reda sem se namreč prepričal, da vozijo vsi vozovi dopoldne po dolini navzdol, popoldne pa navzgor. Zato sem jo mahnil kar peš, kajti hotel sem biti opoldne še v Pontresini, kamor sem imel še 32 km.

Ker je bilo še precej hladno, sem stopal urno po cesti, ki se vije ves čas ob šumeči lni. Tako sem prišel kmalu na Puntauta (visoki most), kje se pričenja gornji Engadin. Onkraj malega sela Cinuskela izgine pot v ozko, poraslo sotesko.

Tu sem dohitel moža, ki me je pripravil prav brez potrebe v velik strah. Bil je velik, ves kosmat in jako razcapan. Stal je sredi ceste ter tlačil tobak v pipo. Hotel sem kar mimo njega, toda takoj se mi je pridružil. Vtaknil je pipo v žep in zato prijel debelo gorjačo, katero je bil popreje naslonil na kamen ob cesti. Ko to opazim, jo začnem spešiti, pa tudi dedec jo je spešil in naenkrat mi je bil zopet vstric ter me začel ogovarjati. Najprej

je bilo ladinski ali kaj, potem laški ter me vprašal, če sem »tedesci«. Ko sem mu migal navse kriplje, da ga ne razumem, je začel siliti v mene z neko spakedrano angleščino. Sedaj me je pa potrpežljivost že minila.

»Pusti me v miru, dedec, jaz ne znam nobenega jezika!« sem zavpil ter še bolj pospešil korake. Toda sitnež jih je tudi pospešil. Sedaj pa poskusim drugače. Začnem hoditi bolj počasi, in glej ga spaka, capin je takoj uganil mojo željo in jo tudi udaril na počasno. Držal se me je kakor klop.

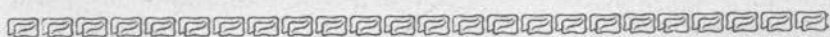
Med tem sva prišla že iz soteske na plano in dedec je začel pozorno gledati na vse strani, obenem pa je segel v hlačni žep. Daleč naokrog ni bilo žive duše.

»Aha«, si mislim, »sedaj sega po nožu, ker se me s samo gorjačo ne upa lotiti. Toda ne boš, Jaka! Če se me lotiš, udarim te s cepinom po buči, da boš takoj slovensko govoril«.

Kakor se vidi, sem imel prav prijazne misli. Tudi cepin sem trdneje prejel, da sem bil pripravljen na brambo in napad. Toda kaj se zgodi! Ladinec izvleče iz žepa pipo ter mi pokaže nekaj z rokami, kar se pravi po slovenski: imate li kaj ognja? — Zato se je mož tako oziral, da bi kje zapazil človeka, ki bi bolje umel njegove želje nego jaz. Moram pa priznati, da sem se zelo sramoval, da sem poštenega revnega Ladinca tako slabo sodil. Zato sem mu podaril polno škatlico »Ciril Metodovih vžigalic«. Šla sva skupaj še do Scansfa.

Onostran te vasi uzreš prvikrat velikane Berninskega pogorja: Piz Surlej, Piz Rosatsch in Piz Corvatsch. Pri Bevesu se ti pa razgrnejo na široko velikanski ledniki, iznad katerih se veličastno vzdiguje kralj vzhodne Švice: Piz Bernina. Tu pridrdravajo tudi vlaki Albulske železnice v Engadin. Hitel sem, kar sem mogel, na postajo, da bi ujel kak vlak in se peljal vsaj zadnjo postajo. In res, prišel sem ravno prav, da sem ga videl odsopihati v Samaden. Ker niso hoteli prirediti zame posebnega vlaka, sem jo mahnil peš naprej.

(Dalje prih.)

TURISTIKA IN ZDRAVJE.

DR. K. CHODOUNSKÝ — DR. A. ŠVIGELJ.

Boj za obstanek na eni in razkošje ter uživanje do izčrpanosti na drugi strani tirajo dandanes človeka v kulturnih središčih v degeneracijo mnogo bolj nego poprejšnje dobe, ko še

nismo živeli s parno in električno brzino in ko se je le neznatno število rodbin ponašalo s kupi zlata. Po ulicah velikega mesta bega večina prebivalstva s trebihom za kruhom, izmozgana in utrujena do dna duše, ostali del pa hiti blaziran od užitka do užitka do dušne in telesne preperelosti. Naravno življenje onemogočujeta i krutost razmer i prenapeta kultura, ki prepada med človekom in naravo le globi in rajširja — s tem pripravljajoč degeneracijo.

To nevarnost pa meščan instinktivno sluti in ji skuša uteči; vsled tega je prišlo do ustanovitve stalnih dopustov v uradih, ki jih preživlja meščan najrajši na deželi. Tu je iskati tudi vzrokov, zakaj se je razvil šport vprav v dandanašnjih dneh. Mestni človek je začutil, da se je nevarno oddalil od življenja, ki bi mu jamčilo za trajno trdno zdravje in mu tako omogočilo pravo srečo v življenju.

Vsak, kogar razkošje in uživanje še ni izželo, vsak nedežeriranec torej išče rešitve po svoje, bodi na pravo, bodi na zlo stran.

Brezdvojno si moremo okrepčati oslabele sile organizma, če si jih osvežimo. To pa dosežemo le z navečjim, sosebno telesnim mirom in odpočitkom — kakor se vobče misli. Pogoj človeškega zdravja je normalno harmonično učinkovanje vseh delov organizma. Zdravja torej ni, če so dalj časa preveč delovali isti telesni organi, drugi pa so bili zanemarjeni. Ta nedostatek pa se pojavlja spočetka le takrat, če je prilično treba večje telesne delavnosti. Tako na pr. človek, ki po poklicu mnogo sedi, a se po končanem delu ne vdaja telesnim vajam, le s težavo nastopa tudi na manjše hribe, ki normalnemu človeku ne delajo težkoč. Najprej se pojavi nedovoljno srčno in pljučno delovanje. Mišice so oslabele, ne da bi bil človek opazil. Oslabelo je srce in dihalno mišičje in temu nasleduje cela vrsta drugih slabosti. Najvažnejša med njimi je počasnejše pretvarjanje snovi in zmanjšano odvajanje razkrojin iz telesne tkanine, ki se zato v telesu kopičijo — vir raznim boleznim — ter grade počasi, a sigurno temelj onemogli prebavi. Tak človek se čuti predvsem le izmučenega in utrujenega in skuša zato dobiti novih moči z odpočitkom z izdatnejšo hrano pa tudi z uživanjem alkohola.

Vendar pa te telesne oslabelelosti ni moči drugače ozdraviti nego le z vadbo utrujenih in zanemarenih organov. Krepcanja iščemo zaman v telesnem odpočitku in še bolj zaman v pomnoženi prehrani; s tem se mišičje sploh ne krepi, krepi se le z delom in vadbo.

Delo in vadba za človeka, ki se čuti utrujenega in oslabelega! Trpka naloga, ki naj jo izvaja v času, ko bi se imel od dela odpočiti!

Seveda, ako bi to delo in ta vadba ne nudili nikakršnih prijetnosti in tudi ne donášali izboljšanja, — bila bi taka zahteva res kruta.

Vendar pa ni namen teh vrstic, opozarjati na to, kako se vedno lahko ujame dovolj časa za telesno vadbo — povedati nam je le, kako baš turistika na dopustu in o počitnicah lahko zravna škodo celoletnega predsedavanja v uradih.

Turistika je širok pojem kakor glede obsega, tako glede izvrševanja: izprehode po složnem gorskem terenu, lahke nastope in prehode čez gorska sedla, štejemo sem prav tako kakor najtežje probleme turistov-plezalcev, za katere treba moči, preudarka in poguma, strokovne izkušenosti in drznosti napram raznim nevarnostim. Ker si pa lahko vsak sam umeri obseg in smer, je turistika dostopna vsakomur brez izjeme.

Naša »širša javnost« je vobče neprijazna turistiki, ker obsoja vsakega turista za lahkomiselnika. Novine utrjujejo to naziranje s svojo stalno rubriko »nezgode v Alpah«. Tudi mi nočemo zakrivati te temne strani turistike, ker je res, da zahteva vsako leto svoje žrtve. Ako pa zasledujemo vzroke teh nezgod (kakor jih turistiški časniki), prepričamo se lahko, da največkrat zakrivijo nezgode lehkomiselnost, neizurjenost in popolno neznanje zahtev za večje alpske ture. Ljudje, ki višjih Alp niti niso videli, si upajo brez vodnika na strme pečine in varljive lednike, in kolikokrat še brez najpotrebnejše oprave! Pojma nimajo o razpokah in varljivih prepadih na lednikih ter o obsegu in labirintu omotičnih globočin visokega sveta. Nevarnosti snežnih plazov in padajočega kamenja so jim tuje, in kaj vedo o poledenelih skalah ter o krhkosti prijemov in stopov? Za take turiste pa ni odgovorna turistika. Naopak, ta uči, kako se je ogibati in kljubovati nevarnostim, in jih odpravlja z gradnjo preskrbljenih koč, dobrih stez, z organiziranjem vodništva i. t. d. Nezgode, ki so neodvisne od vaje in izkušenosti turista, se dogajajo le redko, gotovo pa ne bolj pogostoma nego pri popotnikih v vpreženih vozeh in na železnici in redkeje nego pri raznih športih (avtomobil, ježa, lov, dirke i. t. d.). Saj proti navadnim nezgodam niti šetalec na ulici ni varen.

Ugovarja se tudi, da je turistika nevarna zdravju, da je prenetim turistom in vodnikom po daljši dobi oslabeledo srčno mišičje. To pa se dogaja sploh pri vsakem prenapenjanju telesnih sil bodi pri telovadbi, bodi pri borbi ali veslanju i. t. d., in kakor to dejstvo samo na sebi ne more dati razloga proti telovadbi, oziroma telesnim športom, tako ga ne more dajati proti turistiki, tem manj, ker se ne ve, je li to oslabšanje srca znak bolezni ali je le mimogredočega

pomena. Vsak človek delavec ima razmeroma večje srce nego nedelavec — ima pa tudi drugo mišičje neprimerno močnejše. Za svoje zdravje mora torej imeti močnejše srce in zato je le tedaj moči govoriti o bolni oslabeledosti, če velikost srca ni v sorazmerju z razvitkom drugih mišic.

Mi pa baš hočemo, da si z vajo okrepimo srce in razvijemo mišičje, ki bi sicer oboje oslabeledo in ne zadostovalo za delo. Zato nas tudi ni skrb, da bi s temi vrsticami pretiravali pomen vadbe nad pravo mero.

Tu pa moramo že opozarjati na važne okolnosti. Mera vadbe se mora ravnati vprav po osebni zmožnosti srca in pljuč. Te ne smemo prekoračiti, sosebno v prvih dobah izvrševanja turisticke je treba gledati na odpočitke, če naj se užitek gorskega izprehoda ne obrne v trpljenje in če naj namesto prijetnega osveženja ne nastane škodljiva oslabeledost.

Ponehujoče delovanje srca se ob hoji pojavlja z močnejšim utripanjem, dihanje je hitrejše, žila naglo bije. Na take pojave je treba vselej paziti in brez izjeme tako dolgo počivati, dokler se utripanje srca ne umiri. Tak pojav kaže tudi, da je bila hoja prehitra, prehuda. Kdor se ravna po tem pravilu, ta si srce in mišičje v kratkem času vzgoji k večji delavnosti — in kdor se na ta način vadi ob svojem bivanju v gorah, si ohrani normalno zdravje do najvišje starosti. Ko pa je premagal prve težkoče, mu bodo daljši pohodi po gorah le užitek, ker ga ne bodo trudili, ampak le čvrstili.

Turistika ne le da ne vpliva škodljivo na zdravje, temuč je tudi posebna vrsta telesne vadbe, ki utrujenemu in oslabeledemu človeku vrača telesno delavnost na vprav prijeten in lahek način.

Toda reklo se bo: starost vendar izključuje negovanje alpizma! — Kakšna starost? Postara se, kdor preperi, in če se izvrše vsled prerazkošnega življenja trajne izpremembe v organizmu, prime človeka starost že v mladosti. Leta ne morejo omejevati turisticke, temuč le zdravje, to pa se da ohraniti do najzadnje dobe življenja, kar dokazujejo ne samo sivolasci sploh, nego tudi turisti, ki so visoko v sedemdesetih letih.

Da so potrebni počitki, pa je deloma posledica atmosferskih činiteljev v gorskih višavah, deloma napora, ki ga provzroča hoja po gorah. Kar se tiče zraka, se pojavlja vpliv atmosfere šele v višinah okoli 2000 m. Ne vpliva pa samo zredčeni zrak, temuč cela vrsta drugih vzrokov: svetlobni trakovi posebne vrste, jonizacija vzduha, električni toki itd. Vse to vpliva na ves organizem, najbolj pa seveda na krvni tok in na dihanje. Udarci žile

se pomnože med 2500 do 3000 *m* višine od 60 na 76 in tudi na 84, dihanje od 9 na 12 do 15 v minuti; dih pa je globočji, a ne vsled redkejšega zraka, kakor se je doslej mislilo.

Razredčenje krvi se pa pojavlja kar najugodnejše pri pretvarjanju snovi; čim bolj sili kri na površino telesa, tem večje olajšanje nastaja v notranjih delih. Ta pojav dokazuje n. pr., zakaj začne v velikih višinah kri teči iz nosu in zakaj slabi in suhi ljudje, ki trpé v nižinah za krvavenjem iz pljuč, v višinskih sanatorijih okrevajo od te bolezni. Dognano je tudi, da dobi človek po daljšem bivanju na gorah trajno več rdečih krvnih telesec: prav zato se priporoča slabokrvnim bivanje na gorskih višinah.

Najdragocenejši seveda pa je vpliv višavja na presnovo telesa. Preživela telesa se okrepe vsled samega bivanja v gorah in brez daljnega delovanja z mišičjem; to je nedvomno dokazala cela vrsta točnih poskusov.

Že samo bivanje na gorah torej učinkuje vprav blagodejno na vsakega človeka — in tako tudi na starega — zato ni vzroka, da bi se ravno starim ljudem odrekalo.

In vendar se bi moralo — pravijo —, češ, da jim grozi kap, ker vsled prevelikega krvnega pritiska lahko počijo nekatere možganske žilice.

Pri starih ljudeh okoreva ožilje, je vedno manj prožno in kap se res v starosti raje pojavlja nego v mladosti. Vendar pa zadeva kap le neznamenit delec starih ljudi, torej niti okorele žilice niso tako krhke, da ne bi odtele i znatnejšim premembam krvnega pritiska, ki so sicer staremu človeku vobče nevarne. Nasprotno pa zaseže kap starega človeka često tudi, ko je v največjem miru, ko spava v postelji — zasega pa takó tudi primeroma mlade ljudi. Ožilje pa ne postaja krhko toliko le vsled okorevanja, marveč zlasti, tudi če se delajo po njem tenke vzbokline, kar se je opazalo pri ljudeh, ki so prežili težko življenje ali nalezli infekcijsko bolezen (lues i. t. d.). Kdor je bil vse svoje življenje zdrav, se mu ni treba bati kapi.

Pa recimo tudi, da grozi vsakemu staremu človeku kap ob količkaj večjem krvnem pritisku: kakor zgoraj razloženo, bi mu ravno bivanje na višinah z nizkim barometričnim tlakom in z ugodnim vplivanjem na krvni tok v notrajnih organih morali le priporočati. Odrekati bi mu smeli le nastopanje na gore, kajti pri težavnem nastopanju se zveča krvni pritisk. Ali kdo bo težaven nastop priporočal preperelému starcu? Kdo narobe ga bo zdravemu starejšemu možu prepovedoval? Saj se mu tudi ne more prepovedovati privajeno telesno delo, torej tudi ne turizma ali izprehod.

Nepravilna in škodljiva so le vsa prenapeta in pretiravana zdravstvena stremljenja, ki se ž njimi človeška delavnost brez potrebe slabi in životna moč izpodkopa. Zdrav star človek naj si brez strahu upa na gore in naj ondi poišče tur in nastopov, primernih njegovim močem in zmožnostim: s tem si ohranja čvrstost, utrjuje zdravje in se na boljši način ogiblje kapi, nego bi se je mogel v nižavah.

Očiten prid in hasek telesnemu zdravju pa je le ena dobra stran turistike; dosti izdatnejše je učinkovanje na dušo. Potujočega po gorah te presenečajo močni in novi vtiski, ki se jim duh odziva s čuti radosti; ti se vedno ponavljajo in te napolnjujejo z nekim posebnim zadovoljstvom. Ako hodimo sami, nas ne mika družabno kratkočasje, ampak kar naravnost čutimo blagodejno razliko od vsakdanjega življenja, ki nas sicer obdaja. Težko se zdržujem, da ne bi s sijajnejšimi besedami izrazil nekaj takih trenutkov, ko je duša radosti vznese in in ko se v nas naseli harmonija popolne sreče. Ni to fraza, če pravim, da sem na gorskih izprehodih docela srečen človek, uživajoč čisto radost, ki mi je ne kalé zle misli in bridki spomini. Pojdi tja, kdor v življenju zaman iščeš in čakaš vsaj enega trenutka pravega veselja in prave sreče!

Staremu turistu je to pomlajenje, mladi pa se obvaruje blaziranosti, prezgodnjega postaranja in zamoritve iskrenosti in dobrosrčnosti.

Res je pač, da vedejo mladega moža na gore vse drugi nagibi kakor le zdravstveni, da ga vabi pred vsem želja po delu. Turistika ima pač svojo romantiko smelega pustolovstva, za katero je treba ne le preudarka, temuč tudi poguma, odločnosti, volje do trpljenja in zatajevanja samega sebe, podaje pa tudi obilo veselja po končanem delu in utrjuje samozavest in močatost. Pri tem pa nikdar ne kvari plemenitosti mišljenja, marveč jo le oživlja in jači. Kdo bi branil svojemu sinu, naj ne hodi na gore, kdo bi ga ne imel rad plemenitega, možatega, zdravega?

Nedvomno je torej turistika vprav s tem i na duševno i na telesno stanje učinkujočim vplivom prava preporoditeljica našega zdravja.

Če pa naj imajo gorski nastopi take uspehe, treba izpolniti gotove pogoje.

Predvsem zahteva turistika vaje, trêninga — tu se stika z raznimi telesnimi športi. Od dveh enako zdravih mladih oseb opeša pri kakem delu prej tista, ki se ga ni vadila. Ozrimo se na dva taka turista v skalnatih stenah! S kakšno lahkoto stopa

trenirani po skalnih policah, kako ročno premaga visoke skoke, kako hitro prepleza strmi kamin?! Netrenirani pa se obotavlja pri vsakem koraku, krčevito objema skale, vsak stop mu je zapreka, vsak prijem sovražnik, péha se in péha in trudi na smrt ondi, kjer prvemu srce niti za spoznanje hitreje ni udarilo. Za isto delo je prvi očitno porabil manj moči. Vaja ga je naučila uporabljati za vsako delo le toliko telesnih sil, kolikor jih je terén zahteval, naučila ga je s telesnimi silami gospodariti, in vsled treninga se izvršuje tako gospodarstvo s silami vprav avtomatno. Netrenirani turist pa je potratil mnogo nepotrebnih moči, ker je vsled neznanja precenjal težkoče zaprek in terena.

Merilo avtomatizma pri izvrševanju kakršnegakoli telesnega dela je lehkota. Zato nacepi slaboten, a vajen delavec v istem času in izlahka več drv nego nevajenec, in če je prav atlet. Prednost avtomatizma se pa tem lepše kaže, čim lažje je delo — opozarjamo n. pr. na pletenje nogavic, na pisanje itd.

Tudi hribolastvo je delo svoje vrste in moti se, kdor (z neštevilnimi drugimi vred) misli, da je že hribolazec, če je le enkrat zašel v gorski terén. Prišel je pač gori, a iz tega nastopa mu je bilo več truda nego veselja. Zato naj se za gotove nastope združujejo le enako trenirani turisti, ker netreniranec ne zdrži njih tempa, in če ga zdrži, izrabi vse svoje sile do skrajne izmučenosti, naposled pa se umorjen ter razočaran kar odreče daljnemu hribolazenju. Pa si je le sam kriv.

Za male gorske izprehode pač ni treba trêninga, niti ne posebnega znanja — saj tudi ne zahtevajo posebne podjetnosti. Po njih pa vprav dobiš pravi trening, ki ti podaje in nudi krasote in prelepe užitke visokih gorá.

Pa tudi trening sam brez primerne gorske oprave ne zadostuje. Okovani čevlji, kratke hlače, okovana palica ali cepin za potrebo — to mora biti, sicer ne gre. Le dobro podkovani čevlji delajo varen korak in omogočujejo hojo po skalovitih tleh in le v kratkih hlačah si olajšujemo nastop ali sestop. Rabo palice ali cepina si mora pa vsak sam prisvojiti — vaja jamči za uspeh pri težjih nastopih. (O tem se bo v našem listu pač še več pisalo pred letošnjo sezono.)

O eni važni reči pa nam je vendar še izpregovoriti: o živežu in prehrani na gorah. Ne bomo se bavili s turistovim okusom: prepuščamo mu izber provijanta za obed in večerjo, kakor mu drago, samo to moramo pripomniti, naj na daljše ture in v soparnih dneh ne jemlje mesa, ki se rado duši (n. pr. pečene piške itd.). Rešiti nam je pa pač načelno vprašanje o opojninah.

Gotovo je potrebno (in to se je dognalo s poskusi in skušnjami turistov, ki so pisali o tem v raznih razpravah), da se turist vsaj med turo z drži vseh opojnin, tudi lahkega vina! Pokrepčanje z opojninami je le navidezno, hipno, v trenutku mine in za njim nastopi le še večja utrujenost; alkohol zelo zmanjšuje delavnost mišičja, zelo ubija tudi duševne zmožnosti, to pa utegne biti v težjem terenu prav nevarno. (Da je utrujenost živčevja znak in pojav le pijanosti — o tem niti ne govorimo.) Alkohol ubija noge in misli.

Dobro sredstvo proti utrujenosti so sladkor, čaj ali kava. Po točnih poskusih učinkuje sladkor hitreje nego marsikatera beljakovina. S sladkorjem se naravnost podpira in poživilja energija mišičja. Kafein kave in čaja vzbuja živčno središče in utrujenost se po njem ne pojavlja tako zgodaj kakor brez njega. Uporabljenih ogljikovih hidratov sicer ne mora nadomestiti, vendar pa že sam na sebi poživilja utrujenega turista. Neprecenljivo je torej, da ima turist s seboj steklenico oslajene močne kave ali čaja, ali vsaj tak izvleček in sladkor. Splošne skušnje turistov in že omenjeni učinki fizioloških poskusov docela potrjujejo to. Žejo pa si gasi z gorsko vodo iz kateregakoli izvirka in napij se je brez skrbi, če si še tako poten, samo takoj hodi naprej. Vodi izpod lednika ali snežnici prideni malo sladkorja, bikarbonske sode ali soli, sicer ti utegne slabo prijati.

* * *

Kdor je utrujen od duševnega dela, vkovan vse leto med štiri stene, komur se toži po prostosti in prijetnem krepčilu — na gore! Pojdi na te solnčne gore, oddaljene od ljudskega hrupa! Tam ti veličastvo prirode razbistri dušo, tam bodeš z duškom vdihaval življenje in radost, tam te minejo skrbi in težave in se ti vzbudi in okrepi živčevje.

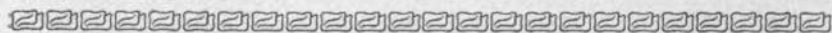
Ne bo vplivala nate le nema govorica debelih gozdov, ne le šum bistre studenčine in vonj pisanih livad, ne bo te obajalo le utripanje žarnih boj bližnjega in daljnjega obzorja — novo življenje te bo objemalo in ti doneslo novih moči.

In če boš živel in hodil po istih grebenih in vrhovih leta in leta, ne bodo se ti omrzili — iste ostanejo le konture, intimni prizori pa se menjavajo, kajti gorovje je bogato vtiskov kakor morje. I tu se dvigajo in ponikajo svetlobni valovi, boje se menjavajo v brezkončni raznoličnosti od prvega utrinka žarkega

solnca, vzhajajočega iznad zasinjelih gorá, do zadnjega pozdrava, ko tone na zapad ognjenordeče, odsevajoč na skalovite čeri in snežene vrhove. Pravo dihanje neskončnosti čutijo nam prsi le na gorah, ko na njih vrhovih zaman poskušamo skozi blesteči eter ugledati konec ogromnega obzorja.

Dodatek prevajalca.

Ta spis je priobčil starina čeških turistov v letošnjem slavnostnem spisu Češke podružnice: »Ze slovanských hor« pod naslovom: »Horský šport a zdraví«. Jaz ne smatram turistikke za šport, dokler se izvršuje, da se zadošča »etičnemu momentu«. Pojem športa obsega štiri bistvene pogoje: moč, ročnost, nevarnost in tekmo. Nevarnosti in tekme pa ne najdemo pri izvrševanju turistikke v onem zmislu, ki nam jo je opisal g. dr. Choudounský. Športna je turistika šele tedaj, ko stopa z izhojenih stez v neznano skalovje, ko išče novih potov in novih ciljev, ko rešuje gorske probleme, nenavadne bodi glede na kakovost in dolžino ture, bodi glede na letni čas (zimske ture), bodi glede na objektivne nevarnosti. Koliko veljajo za tako športno izvrševanje hribolastva nazoni tega spisa, pa ne gre presoati v listu, ki naj najširše kroge planincev sploh pridobi za zmerno in zdravo hojo po naših višjih gorah.

DRUŠTVENE VESTI.

Umrla sta zvesta člana g. Egidij Jeglič, trgovec in posestnik na Selu pri Radovljici, in g. Avgust Herman v Kamniku. Blag jima spomin!

Novi člani. Osrednjega društva: Kržišnik Emil, restavrater v »Narodnem domu« v Ljubljani. Perne Rudolf, uradnik »Kmetske posojilnice« na Vrhniki. Verbič Josip, zasebnik na Vrhniki. Renier Ivan Nep., župnik. Žagar Franc, c. kr. davčni asistent. (Oba v Krškem.) Čadež Fran dr., c. kr. profesor. Andrej Alojzij, trg. potnik. (Oba v Ljubljani.) — Ajdovsko-Vipavske podružnice: Vidmar Fran, sodni pristav. Kovač Fran, veleposestnik. Mrevlje Miroslav, davčni pristav. Brajnik Rudolf, davčni pristav. Čermelj Fran, sodni uradnik. Slana Fran, notarski sollicitator. Božič Makso, notarski kandidat. (Vsi v Ajdovščini.) Bolko Ignacij, lesni trgovec v Slokarjih. Slokar Andrej, lesni trgovec v Čohih. — Kamniške podružnice: Martinčič Frici. Ahčin Fran, svečar. Lorber Ivan, geomet. asistent. Riedl Ivan, pomožni uradnik. (Vsi v Kamniku.) Flerin Franc ml. Breclnik Ivan star. Breclnik Ivan ml. (Vsi v Domžalah.) — Koroške podružnice: Dr. Ferjančič Božidar, ravnatelj kreditne banke v Celovcu. — Kranjskogorske podružnice: Medved Ivan, kaplan na Dovjem. Lavtižar Ivan, posestnik v

Podkužah. Drašler Josip, sodni kanclist. Primožič Ivan, trgovec. Černilec Mici. Bonač Uršula, poštarica. (Vsi v Kranjski gori.) — Podravske podružnice: Polley Josip, revident južne železnice v Mariboru. Vedečnik Ivan, kaplan v Šmartnem na Pohorju. — Tržaške podružnice: Wilinek Josip dr., okrožni zdravnik v Dolini pri Trstu. Globočnik Fran, uradnik pri c. kr. brzojavnemu uradu v Trstu. — Selške podružnice: Gantar Franc, veleposestnik v Dražgošah.

Darila. Osrednjemu društvu: Ljubljanska kreditna banka K 50, posojilnica v Ribnici K 50, posojilnica na Vrhniki K 30, posojilnica v Žužemberku K 20, okrajna posojilnica v Krškem 10 K, g. Ivan N. Renier, župnik, 2 K. — Srčna hvala!

Koroške podružnice občni zbor se je vršil v Celovcu dne 14. februarja. Ker je bil načelnik zadržan, je otvoril zborovanje njegov namestnik gospod dr. Josip C. Oblak, ki je pozdravil navzočne zborovalce in poročal o podružničnem delovanju v letu 1907. Podružnica je pred vsem obračala pozornost našemu krasnemu Rožu in Selam, kjer so se postavili novi kaži-poti in izvršile potrebne markacije. Tudi v Vrbski okolici, okoli Strmca se je precej storilo, za to ima posebne zasluge gospod Lavrinc. Število članov je zadnje leto naraslo, bilo jih je 64. Nekaj starih je odpadlo, zlasti v Beljaškem okraju, zato pa je pristopilo 18 novih, vsekakor lepo število. Dohodkov je bilo 408 K 40 h — podružnica pa ima terjati še 100 K —, stroškov 306 K 14 h. Premoženje znaša 3534 K 84 h, med tem vrednost posestva 2250 K. — Po odobrenih poročilih so razni člani stavili kaj koristne nasvete. G. dr. Ferdo Müller je izrazil željo, da bi podružnica prevzela tisto nalogo, ki jo imajo drugje društva za povzdigo prometa tujcev, da bi vabila tujce v krasni slovenski del Koroške; naj bi se izdala brošurica ali ročni kažipot z zaznamkom slovenskih in sploh dobrih gostilen in prenočišč. Nasvet se je soglasno odobral. G. dr. Brence je želel, da bi se zopet prirejali skupni izleti, g. Jug se je spominjal s toplimi besedami umrlega prijatelja slovenskih planincev v Selah, Jan. Ogrisa, p. d. Trkla. Končno je g. ravnatelj dr. Ferjančič predlagal, naj se izreče zahvala g. dr. Oblaku za njegov trud in njegovo delovanje v prosep podružnice in planinstva na slovenskem Koroškem. Ko se je tudi ta predlog z odobravanjem sprejel, je g. dr. Oblak zaključil redni občni zbor ter v svojem sklepnem govoru, zahvaljujoč zborovalce za živo zanimanje in udeležbo, poudarjal, kako velik pomen imajo v narodnostnem oziru planinska društva, ki davno niso več zgolj športna društva, nego gojijo z vsem svojim delovanjem narodn. idejo; takšno bodi tudi Slovensko planinsko društvo in pred vsem v tem oziru ena najvažnejših njegovih podružnic — Koroška podružnica!

Poročilo o delovanju Soške podružnice za leto 1907. *) Delokrog Soške podružnice obsega razsežno ozemlje od Triglavskega in Mangartskega gorovja do vinorodnih Brd in skalovitega Krasa. Veliko je potrebnih planinskih naprav po teh krajih, povsod je polno nujnega dela. Toda društvo ne more gibati, kakor bi rado, ker ni na razpolago denarja. Navezani smo le na doneske naših članov, na samopomoč. Doslej nismo dobili še nikake podpore od države in dežele, ki bi nas morali v lastnem interesu podpirati, ker imata veliko korist od našega dela, posebno od tujkega prometa. Tudi naše občine se za društvo premalo zanimajo. Doslej sta izmed vseh sloven. občin samo dve, ki redno plačujeta članarino, namreč

*) Glej 2. let. štev., str. 29.

Podgora pri Gorici in Ponikve. Čast jima! Z radostjo pa pripominjamo, da sta se izkazala naša trga Tolmin in Kanal s precejšnjo denarno podporo, ki sta jo naklonili društvu. Naj bi služili v posnemo vsem slov. občinam na Goriškem! Podružnica se lepo zahvaljuje tudi našim vrlim posojilnicam in onim rodoljubom, ki so darovali doneske za Simon Gregorčičevo kočo. Posebno je omeniti sl. posojilnici v Tolminu in Kobaridu, ki sta darovali vsaka po 100 kron. Število udov se v minolem letu ni veliko izpremenilo. Nabrali smo sicer mnogo novih, toda po drugi strani pa je žal odstopilo toliko prejšnjih, da nismo veliko napredovali. Vseh udov konec leta 1907. je bilo 265. Med temi sta dva nova ustanovnika, namreč g. Miroslav Premru, c. kr. notar v Kobaridu, in g. Izidor Ostan, posestnik in trgovec v Bolcu. Naj bi našla med premožnejšimi rodoljubi posnemalcev! Neprijetno je omenjati, da izmed članov skoraj tretjina še ni plačala letnega doneska za preteklo leto, in to kljub opetovanim opominom. Od odbora se vedno več zahteva, kažejo se vedno nove potrebne naprave; s čim naj odbor deluje, če mu sami člani odtegujejo svojo podporo? Odbor toplo apeluje na dotične člane, da čimprej odpošljejo zastale zneske, in prosi vse točnega plačevanja. Podružnica mora osrednjemu odboru za vsakega člana vnaprej plačati prispevek 2 K; tako nam neredno plačujoči člani celo škodujejo, ker moramo zanje plačevati. — Kljub vsem oviram pa je odbor po svojih močeh vršil prevzete dolžnosti. V teku leta je v 6 sejah obravnaval društvene zadeve. Ukrenil je vse, da bi se že vendar enkrat razstavile reklamne fotografije. Nakupili smo slike od g. Jerkiča in dali napraviti nekaj novih po g. Weissu. Vse je torej pripravljeno, a ne moremo jih razstaviti na kolodvorih, — ker nimamo še sedaj dovoljenja! Na ponovne prošnje nismo dobili odgovora. Obrnili smo se za posredovanje na »Deželno zvezo za povzdigo prometa tujcev«. Upamo, da pridemo vsaj po tej poti do zaželenega uspeha. Od fotografa Weissa smo kupili 5000 razglednic. Namenjene so bile za tolminsko slavnost, a so došle prepozno. Priporočamo jih članom, posebno trgovcem v raznih krajih, da jih naroče in s tem društvo podpirajo. Akademiknemu krožku Češke podružnice smo dali na razpolago znesek 154 K za napravo nove znamenite planinske poti od Jačka pod Mangartom (kjer bo stala nova kočica) na Ponco in h Klanškima jezeroma. V lastni režiji smo dali napraviti novo pot okoli Rdečega roba v Lužnico in drugo pod Togovnico v Krnsko sedlo ter s tem mnogo okrajšali in olajšali turo na Krn. Poskušali smo popraviti pot čez prehod Globoko, toda od planine Razora dalje je sam grušč; po zimi odneso plazovi vsako sled poti. Po nasvetu g. prof. Seidla bomo skušali pot do planine na dveh mestih preložiti, da jo zboljšamo in okrajšamo. — Nanovo so se markirale sledeče poti: iz Drežnice na Krn, iz Plaví na Sv. Goro, iz Plaví čez Zamedveje in Vrtačo na sv. Gendro, iz Prvačine na Trstelj, iz Podsabotina na Sv. Gendro. Prenovili smo markacije: čez Škrbino v Bohinj, na Migovec, od planine Slemenca okoli Rdečega roba pod Škofijco, čez Gabrje-Zaslap na Krn, iz Bolca na Rombon in Prestreljenik, iz Možnice na Črmelo in Jerebico. Dalje smo dali postaviti spominske knjige na Jalovcu, Grintavcu in Rombonu. Izmed društvenih izletov se je najlepše sponesel oni dne 9. junija 1907. čez Lom-Kal-Banjščice na Vrh, v Kanal in z železnico nazaj. Udeležilo se ga je 14 izletnikov. Nikdar ne pozabimo izredne gostoljubne postrežbe v ugledni Gorjupovi družini na Vrh. Dne 29. in 30. junija so šli nekateri člani v imenu podružnice na Črno prst, kamor so polezli Tržačani. Lepo je uspel

tudi izlet na Kobiljo glavo; udeležilo se ga je posebno veliko dijakov. Dne 29. julija je šlo 7 planincev čez Globoko v Bohinj; a skupnega izleta na Krn ni bilo. Otvoritve plan. koč na Poreznu se je udeležila podružnica po številnem odposlanstvu. Glede izletov treba omeniti, da društveniki preveč zahtevajo od odbornikov. Ti ne morejo biti povsod in niti ni treba. Člani se lahko sami zbirajo tudi v drugih krajih, ne le v Tolminu in Gorici. Doslej so se vršile vse društvene prireditve le iz Tolmina in Gorice. Naši člani bi morali tudi po drugih krajih pokazati zanimanje za turistikó. V Tolminu se je zgodilo celo, da so društveni člani napravljali izlete na isti dan, ko jih je odbor napovedal, pa v druge kraje. Gospode, ki imajo kake želje glede skupnih izletov, prosimo, da jih naznanijo odboru, in pojde jim gotovo drage volje na roko, da se ne bodo ponavljali taki slučaji. Goriški odsek je napravil pod vodstvom načelnika g. prof. Zupančiča več izletov, pri katerih pa je bila le pičla udeležba. Najvažnejši so bili: Gorica-Podmelec-Tolmin-Sv. Lucija, Gorica-Sv. Gora-Kanal, Prvačina-Trstelj-Rihemberk, Štanjel-Branica-Erzelj-Vipava-Ajdovščina. — V »Planinskem Vestniku« je č. gosp. kurat Jos. Abram prav lepo opisal biser naše gorske Švice, divno Trento. Bodi mu za trud izrečena srčna zahvala. Naš vrli Črni Janez — g. Bonač — je opisal zanimivo turo na Krn in Bogatin. Veleturist dr. Tuma je opisal razne svoje imenitne in nevarne ture. Prisrčna hvala vsem! Prosimo tudi druge znane turiste, da bi opisali svoje izlete, ker se s tem zelo vzbuja zanimanje za turistikó. — Notranje uradovanje je bilo kolikor mogoče točno. Vpoštevati pa treba, da je bilo veliko dela — opravični zapisnik kaže 130 odposlanih spisov — in da je tajnik že tako preobložen; zato naj oprostite oni, ki niso dobili kar z obratno pošto odgovora na svoje liste. Da se olajša članom pošiljanje udnine, uvede društvo že z l. 1908. poštnohranilnične čeke. Prejemnica bo služila za plačilno potrdilo. — Za delovanje v letu 1908. ima odbor mnogo lepih načrtov. Organizirati bo treba društvenike in jih izpodbujati, da bolj oživi prava turistiká, ki tako blažilno vpliva na telesno zdravje in duševno razpoloženje. Vsi društveniki se bodo morali zavedati svoje dolžnosti in pravočasno plačevati svoje prispevke, da ne bode ovir v uspešnem delovanju. Važna naloga nam bo tudi nabiranje novih članov. Sestavi se tudi poziv na rodoljube, zavode in korporacije, da bodo prispevali za S. Gregorčičevo kočó. Zidanje te koč je eden najvažnejših načrtov naše podružnice in srčna želja posebno naših planincev na Tolminskem. Toda dokler nimamo potrebnega denarja, se ne smemo lotiti dela, ker nas plaši žalostni zgled iz prejšnjih časov. Treba bo tudi vse drugače delati nego tedaj, ko se je gradila Trillerjeva kočá. Dotlej pa bomo skušali preskrbeti v vasi Krnu primernih prenočišč in gostilniške postrežbe, kar se nam je deloma že posrečilo. Izvršitve čakajo že projektirani kažipotni zemljevi, za katere nam je dal navodila bivši tajnik Ziljske podružnice, g. Knafelc. Naprosili smo že nekega gospoda, ki je dober risar, da nam jih izvrši. Uravnati bo treba pot čez Globoko in popraviti pot na Prestreljenik. Če bodo dopuščala denarna sredstva, napravimo tudi novo pot od Češke koč na Jačku v loški Koritnici na Mangart. Prenoviti bo treba razne stare markacije, pred vsem ono, ki kaže pot s Krna mimo Sedmerih jezer na Triglav. Tudi na Jerebico, Grintavec in čez Bučnico bo treba obnoviti markacije. Na Banjški planoti je treba mnogo označb in kažipotnih tabel. Potrebujemo pa zaupnikov, da nam sporoče, kje so najpotrebnejše; zato prosimo razumnike, da se nam pridružijo in pomagajo društvu. V

goriškem okraju se izvrše sledeče markacije: z vrha Sv. Gore na Deskle in Kanal, iz Kanala na Marijno Celje mimo Sv. Jakoba po vrhu hriba do Sv. Gendre, iz Kronberga mimo Sv. Trojice in Sv. Danijela čez Peči na Trnovo. — Iz tega kratkega poročila je razvidno, da Soška podružnica deluje in skuša po močeh vršiti prevažno svojo nalogo. Čaka nas še obilo dela in truda in od spoštovanih članov je v prvi vrsti odvisno, ali bomo mogli izvršiti lepe načrte in povzdigniti planinstvo v naših krasnih gorah na ono stopnjo, ki mu pristoji. Združimo se vsi, ki nas veže bratska vez iskrene ljubezni do drage domovine, in složno podpirajmo stremljenje našega društva, ki naj se širi in krepi v procvit planinstva, v korist in čast lepi naši domovini!

Društvena izkaznica je vsakemu članu »Slov. plan. društva« neogibno potrebna legitimacija po vseh kočah, če hoče biti deležen znižanih plačil. Zato vljudno opozarja osrednji odbor vse društvenike, naj izkaznico dobro hranijo ter je nikoli ne pozabijo doma, kadar gredo v gore. Član, ki se ne izkaže z izkaznico na svoje ime, plača v vsaki koči kakor nečlan in nima nobene prednosti pred nečlani.

Plazove v Vratih pride opazovat 29. t. m. družba slov. planincev iz Trsta. Odhod iz Mojstrane ob 7. uri zjutraj do Aljaževega doma. — Plazove v Vratih, ki drčijo s Triglača in sosednjih strmin, je lahko občudovati ob lepih solnčnih dneh od devetih zjutraj do ene popoldne od konca marca in še ves april. Priti je že zvečer v Mojstrano, tam prenočiti in drugi dan se odpraviti že zgodaj, če je mogoče, do Aljaževega doma. To je nekaj prekrasnega! Kdor le more, naj si privošči ta izredni užitek; mali trud se mu obilo poplača. Nevarnosti ni prav nobene, ker plazovi obležijo le tik v podnožju gora, največ jih še v dolino ne pride, potnik pa hodi po sredi doline. Vzeti je krplje s seboj.

Tržaška podružnica „Slovenskega planinskega društva“

vabi na poset

DIVAŠKE VILENICE

(cesarjeviča Rudolfa jama v Divači).

Jama je vse leto pristopna. — Acetilenska razsvetljava.

Tarifa: Pristojbina za vodnika in razsvetljava ne glede na število posetnikov K 3. Vstopnina za vsako osebo K 1. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Člani „Slovenskega planinskega društva“ plačajo proti izkaznici polovico vstopnine. ~~~~~

Jama je oddaljena četrť ure od železniške postaje v Divači. — Vsako leto je jama ob znižani vstopnini splošno razsvetljena.